

ומביאין נשים עוברות ויולדות שם על גבי הסלע, ומגדלות בניהם שם לפרה.

וכשהיו נצרכים למלאות מים ממעין השילוח כדי לקדש מי חטאת, היו מביאין שוורים ועל גביהן דלתות, ותינוקות יושבין על גביהן כדי שלא ייטמאו בקבר התהום, שהדלתות חוצצות בפני הטומאה, וכופות של אבן שאינם מקבלים טומאה בידיהם, שכל מעשיה של הפרה היו בכלי אבנים וכיוצא בזה שאינם מקבלים טומאה —

הגיעו התינוקות למעין השילוח, ירדו התינוקות לתוך המים, ומילאום לכוסות שבידיהם ממימי השילוח, ועלו התינוקות וישבו להם על הדלתות —

והולכים עד שמגיעים להר הבית, וכשהגיעו להר הבית היו יורדים והולכים ברגליהם, שהר הבית והעזרות חלול היה תחתיהם מפני קבר התהום, ובפתח עזרה היו נוטלין את האפר ונותנין במים שבכוסות [מאירי].

רבי יוסי אומר: לא היו התינוקות יורדים מן השוורים, אלא: ממקומו היה משלשל

וממלא, מפני קבר התהום; ואילו חכמים סוברים: "מילוי" בעיני ולא שישלשל בחבל.⁽³⁾

ותניא: רבי יהודה אומר: לא היו מביאין דלתות אלא שוורים שכריסם רחבה, והוא היה האוהל להפסיק מן הטומאה.⁽⁴⁾

ותיקשי לרבי יהודה, הסוכר אוהל שאינו עשוי בידי אדם אינו אוהל, מדברי עצמו בכרייתא זו: והא שוורים, דאהל שאינו עשוי בידי אדם הוא, וקתני: רבי יהודה אומר: לא היו מביאין דלתות אלא שוורים!?

כי אתא רב דימי, אמר רבי אלעזר: עד כאן לא קאמר רבי יהודה אלא באוהל הרחב טפח, אבל מודה רבי יהודה בכריסן של שוורים שהוא אוהל הרחב כמלא אגרוף, והוא אגרופו של בן אבטיח שהוא גדול כראש כל אדם.⁽⁵⁾

תניא נמי הכי: ומודה רבי יהודה בשקיפין [סלעים הנופלים ומתפרקים ברוח ויש חור גדול במקום עקירתן] ובנקיקי הסלעים [ביקועי הסלעים], שאף על פי שאינו אוהל

5. א. ביאר רש"י: אע"פ שאינו עשוי בידי אדם חשוב להיות אוהל, דבמלוא אגרוף מצינו חשוב למאור שאינו עשוי בידי אדם, כדתנן: מאור שלא נעשה בידי אדם [כגון שנפל הכותל בין בית לבית] שיעורו להוציא את הטומאה לאויר [כלומר: מבית זה לבית זה] כמלא אגרוף.

ב. כתב הריטב"א: איכא דקשיא ליה: מכדי "אהל אהל" ממשכן גמרינן, ואם כן אפילו יש בו כמה אגרופין נמי מיבעי עשוי בידי אדם, דהא משכן יש בו כמה אגרופין, ומאי שנא.

וביאר שם, דבאמת יש ללמוד ממצורע שאפילו אוהל שאינו עשוי בידי אדם הוא אוהל,

שמונה, בכדי שאין בהם חשש לראיית קרי, ואעפ"י שביארנו שלא היו חוששין אלא לטומאת מת, שמא טומאה היוצאת מן הגוף חמורה להם; וראה גם בתוספות, אלא שהוסיפו שלא חששו אלא לטומאת מת דבעי הזאה.

3. נתבאר על פי רש"י; אבל התוספות תמהו על זה, וכתבו דאפילו נתמלא מאליו שפיר דמי; אלא טעמם של חכמים ד"משום ההוא פורתא לא חישינן לקבר התהום".

4. ביאר רש"י: שדרתן של שוורים היא כעין גג, וחלל של בהמה הוא האוהל המפסיק.